

Ndryshoje praktikën gjyqësore. Filloje që sot!

PËRJASHTIMI NGA TAKSAT GJYQËSORE

UDHËZUES

PER AVOKATET

Nëntor 2016

RESPUBLICA

Përrjashtimi nga taksa gjyqësore është i mundur kur:

- Klienti juaj ka përfituar ndihmë juridike nga Komisioni Shtetëror për Ndihmën Juridike (pranë Ministrisë së Drejtësisë), sipas ligjit 10039/2008;
- Klienti juaj është person me aftësi të kufizuara sipas ligjit nr. 7889/1994 "Për statusin e invalidit";
- ▶ **Klienti juaj vërteton se është në pamundësi financiare, të tillë që e bën të pamundur parapagimin e taksës gjyqësore;**
- Klienti juaj është viktimë e dhunës në familje ose viktimë e trafikimit të qenieve njerëzore.

Përrjashtimi nga taksa gjyqësore është i mundur!

Taksa gjyqësore (tarifa) shpesh bëhet pengesë për të ngritur padi në gjykatë. Kjo ndodh shpesh në ato raste kur aplikohet tarifa prej 1% e vlerës së kërkesë padisë. Në rastet e dëmshpërblimeve vlera e padisë është zakonisht e lartë dhe jo gjithmonë klienti juaj është i aftë të paguajë shumën, simodos kur pagesa duhet kryer paradhënie. Në këto raste pagesa e taksës kthehet në pengesë serioze për aksesin në gjykatë, duke cenuar standardet e procesit të rregullt ligjor.

Falë jurisprudencës së Gjykatës Evropiane të të Drejtave të Njeriut, Gjykatës Kushtetuese, dhe së fundi edhe të ndryshimeve të bëra në ligjin nr. 10039/2008, është bërë e mundur që gjykatat të nisin zbatimin e përrjashtimit nga pagimi ose parapagimi i taksës (tarifës) gjyqësore. Megjithatë Kodi i Procedurës Civile parashikonte prej kohësh këtë mundësi në nenin 158/a, praktika gjyqësore ka qenë e pashkruar për rastet kur paditësi ishte në pamundësi ekonomike. Tashmë ka nisur të marrë formë.

AKSESI NE GJYKATE ESHTË ME I RENDESISHEM SE TAKSA GJYQESORE

Praktika gjyqësore kërkon ndërhyrjen tënde. Vepro!

Ndonëse Kodi i Procedurës Civile e ka parashikuar prej kohësh mundësinë për përjashtimin nga taksa gjyqësore, gjykatat nuk e kanë ushtruar këtë mundësi pasi ligji për taksat nuk parashikonte përjashtime. Por, e drejta për një proces të rregullt ligjor nuk mund të konsiderohet e përmbushur nëse ligji krijon pengesa të pakapërcyeshme për të aksesuar gjykatën. E drejta e aksesit në gjykatë njihet edhe nga neni 6/1 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, siç është interpretuar gjerësisht nga Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut, e cila është shprehur gjithmonë qartë se taksa gjyqësore nuk duhet të aplikohet në rastin e paditësve në pamundësi financiare.

Res Publica ka shtruar tashmë praktikën gjyqësore

Res Publica ka bërë përpjekje për përjashtimin nga taksa gjyqësore që prej vitit 2011. Përmes litigimit strategjik, në vitin 2013 Gjykata Kushtetuese çeli rrugën për gjykatat e zakonshme që të zbatojnë përjashtimin nga taksa gjyqësore për personat në pamundësi financiare.

Që prej vitit 2013, Res Publica ka tentuar në dhjetëra raste përjashtimin nga taksa gjyqësore dhe

kërkesa është pranuar në 10 prej tyre. Përveç Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe Gjykatës Administrative të Shkallës së Parë Tiranë, edhe Gjykata e Apelit Tiranë ka dhënë vendime në favor të këtij kërkimi.

Në materialin në vijim mund të njiheni me disa këshilla praktike që burojnë nga eksperiencia jonë, të cilat mund të përdoren për të bërë të mundur realizimin e kësaj të drejte para gjykatës.

Çfarë thotë

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut?

Kreuz kundër Polonisë, (aplikimi nr. 28249/95, gjykim i datës 19 Qershor 2001):

“Gjykata konsideroi që autoritetet gjyqësore nuk kishin arritur të siguronin një baraspeshë të duhur ndërmjet, në njërën anë, interesit të Shtetit në mbledhjen e taksave gjyqësore dhe, në anën tjetër, interesit të kërkuarit në vendikimin e pretendimit të tij përmes gjykatave. Pagesa e kërkuar ndaj aplikantit me veprimin e tij ishte e tepruar dhe rezultoi në pushimin e gjykimit mbi pretendimin e tij duke mos u dëgjuar nga një gjykatë, e cila, sipas mendimit të Gjykatës, ka dëmtuar thelbin e të drejtës së tij për akses në gjykatë. Si rezultat, Gjykata u shpreh se ishte shkelur nenit 6 § 1.”

A vlen përjashtimi nga taksa vetëm për paditësit, apo mund ta kërkojë edhe i padituri?

Në vendimin **Cindrić dhe Beslic kundër Kroacisë** (72152/13, 6 shtator 2016), aplikantët humbën çështjen kundër shtetit dhe iu kërkuar, të paguanin shpenzimet gjyqësore të Avokaturës së Shtetit. Një faktor i rëndësishëm është pamundësia financiare e aplikantëve. Gjykata pranoi se pagimi i shumës së

vendosur nga gjykata është një barrë shumë e rëndë për ata. Në dritën e këtyre faktorëve, Gjykata konsideroi se urdhëri për të paguar të gjitha shpenzimet e përfaqësimit të avokaturës së shtetit nga aplikantët është një barrë joproporcionale dhe kjo përbën shkelje të nenit 6 të Konventës.

Prej kohësh, jurisprudenca po ndryshon mentalitetin e gjykatave lidhur me taksat gjyqësore, të cilat nuk mund të mohojnë aksesin në gjykatë të personave që nuk kanë mundësi reale për të paguar. Nisur nga praktika e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, Gjykata Kushtetuese ka bërë një revolucion në mentalitetin shqiptar me Vendimin nr. 7/2013.

Çfarë thotë Gjykata Kushtetuese?

Në **Vendimin nr. 7/2013**

Gjykata Kushtetuese shprehet: “Çdo individ që i drejtohet me padi gjykatës, është i detyruar të parapaguajë taksën mbi aktet, e cila caktohet mbi bazën e vlerës së padisë. Megjithatë, Gjykata vlerëson se, në vështrim të neneve të sipërcituara të KPC-së, gjyqtari i zakonshëm nuk pengohet të hetojë dhe të përjashtojë paditësin nga pagesa e kësaj tarife, në rastet kur ndodhet përpara pamundësisë financiare të tij për të bërë këtë pagesë. Gjyqtari i zakonshëm ka hapësirë për të vlerësuar

plotësimin e këtij kriteri procedural për ngritjen e padisë dhe për të bërë përjashtimet rast pas rasti, në mënyrë që të mos pengojë realizimin e të drejtës së aksesit në gjykatë.

Gjykata thekson se i takon gjyqtarit të hetojë, mbi bazën e dokumentacionit provues të pamundësisë ekonomike të paraqitur nga paditësi, dhe të vlerësojë, duke iu referuar legjislacionit procedural civil dhe rregullimeve ligjore përkatëse, nëse është rasti për përjashtimin e paditësit nga pagesa e tarifës për shërbime gjyqësore.”

Çfarë provash duhet të paraqiten?

Një nga problemet në praktikë që nuk është sqaruar ende mirë lidhet me provat që duhet të paraqiten. Logjikisht vlen çdo provë që demonstiron paaftësinë paguese të paditësit, si:

- Dokument që vërteton se personi trajtohet me ndihmë ekonomike (nëse ka);
- Dokument që vërteton se personi është punëkërkues pa punë;
- Dokument që vërteton se personi nuk rezulton të ketë një biznes të regjistruar në QKR;
- Dokument që vërteton se personi nuk disponon pasuri të paluajtshme (përveç banesës);
- Dokument që vërteton se personi është nxënës ose student, ose pensionist (sipas rastit);
- Dokument që vërteton pagën kur është në marrëdhënie pune;
- Dokument që vërteton se nuk ka përfituar tokë bujqësore;
- Çdo dokument tjetër që lidhet me gjendjen familjare dhe financiare të personit.

Kujtesë!

Përrjashtimi nga taksa nuk vlen vetëm për rastet kur personi është tepër i varfër, por edhe në rastet kur paga e tij është e pamjaftueshme në raport me nivelin e taksës që duhet të parapaguajë dhe pjesës së shpenzimeve për familjen. Shembull për këtë është çështja F. D. k. Ministrisë së Mbrojtjes etj, ku paditësi kishte të ardhura në nivelin 90.000 lekë, por taksa ishte në masën 300.000 lekë, pra disa herë më e madhe se të ardhurat mujore të familjes së tij. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë pranoi kërkesën duke përjashtuar paditësin nga taksa gjyqësore

Këshilla praktike nga eksperiencia jonë

1. Apliko te Komisioni për Ndihmën Juridike

Është gjithmonë mirë që në fillim të aplikoni pranë Komisionit Shtetëror për Ndihmën Juridike. Aplikimi bëhet bazuar në ligjin nr. 10039/2008, (ndryshuar me ligjin nr. 77/2013) i cili përfshin përjashtimin nga taksa gjyqësore si një nga format e ndihmës juridike. Ky Komisioni deri më sot nuk ka pranuar asnjë kërkesë, por ezaurimi i këtij hapi ju jep të drejtën që pas 10 ditësh ta paraqisni kërkesën për përjashtimin nga taksa gjyqësore te gjyqtari i çështjes, gjatë veprimet përgatitore.

2. Kërko përjashtimin nga “parapagimi” i taksës

Shpesh gjyqtarët nuk janë të gatshëm të përjashtojnë kërkuuesin nga taksa gjyqësore sepse ata i druhen përgjegjësisë për mosmbledhjen e taksës. Më mirë është të kërkonit përjashtimin nga “parapagimi” i saj. Me fjalë të thjeshta, gjykata pranon të shtyjë pagesën në një moment të dytë, (në fund të procesit, kur gjykata shpall vendimin. Në rast se padia pranohet, taksa paguhet nga pala që humb gjyqin. Nëse gjyqin e humb paditësi, atëherë taksa i mbledhet atij, përmes urdhërit të gjykatës siç veprohet në rastin e gjobave që jepen gjatë procesit nga gjykata. Në këtë mënyrë buxheti i shtetit nuk cenohet. Shembull është çështja L.B. k. Ministrisë së Mbrojtjes, etj. - Gjykata Administrative, Tiranë.

3. Nëse personi trajtohet me ndihmë ekonomike mund të mos keni nevojë për prova të tjera

Kini para sysh se nëse një person trajtohet me ndihmë ekonomike supozohet se ai ka paraqitur dokumentat e duhura në një zyrë shtetërore, e cila ka vlerësuar të gjitha burimet e të ardhurave të personit.

Mos u dekurajoni nëse kërkesa nuk pranohet.

Në rast se kërkesa nuk pranohet nga Gjykata mos u dekurajoni. Res Publica ka paraqitur ankim ndaj një rasti që nuk u pranua nga Gjykata e Rrethit Gjqësor Tiranë, në çështjen Y.LI kundër N.A. dhe T.K. Gjykata e Apelit e pranoi ankimin dhe prishi vendimin e shkallës së parë duke detyruar gjykatën që gjatë rigjykimit të mos kërkonte pagesën e taksës gjyqësore.

Në një tjetër rast, Gjykata Administrative e Shkallës së Parë Tiranë nuk pranoi kërkesën në çështjen M.L. k. Ministrisë së Mbrojtjes etj., me argumentin se ligji është i paqartë. Megjithatë gjykata u shpreh qartë se gjendja financiare e paditësit ishte e tillë që nuk mund të paguante taksën gjyqësore. Konkretisht paditësi trajtohej me ndihmë ekonomike në vlerën 8.000 lekë në muaj, ndërkohë që taksa gjyqësore vlerësohej 300.000 lekë, ose sa të ardhurat e mbi 3 vjetëve. Kjo çështje tashmë është në pritje në Gjykatën Administrative të Apelit dhe së shpejti do të ketë një vendim të kësaj gjykate për të pasuruar praktikën gjyqësore.

www.respublica.org.al